

Особливості виявлення, вилучення, фіксації та дослідження запахових слідів

Острик Г.В., курсант 302 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри криміналістики та судової медицини НАВС **Радецька В.Я.**

У практиці розкриття злочинів з давніх часів використовується запах розшукуваного (досліджуваного предмета) об'єкта, оскільки всі предмети мають запах, особливо біологічні об'єкти (люди, тварини, рослини). Галузь науки криміналістики, яка досліджує природу і механізм утворення запахових слідів, засобів, методів їх виявлення і використання, має назву одорологія. Запахові сліди значно відрізняються від традиційних, насамперед тим, що вони невидимі, не мають усталеної зовнішньої форми, нестандартні за своїми властивостями, а прийоми і засоби виявлення їх дуже специфічні. Так, від звичайних трасологічних слідів вони відрізняються сукупністю фізичних властивостей, які необхідно знати для успішної роботи з їх використання.

Виявлення слідів запаху. При огляді місця події необхідно звертати увагу насамперед на такі об'єкти:

- плями висохлої крові, волосся, кромки нігтів, відокремленні і засохлі без гнильних процесів частинки людського організму (запах на них може зберігатися десятки років);
- особисті речі (поношений одяг і взуття, предмети особистого вжитку (гребінець, носові хустинки, наручні годинники тощо) – залежно від умов слідоутворення і збереження утримують запахові сліди людини від декількох днів до декількох років;
- знаряддя злочину чи предмети, що знаходилися не менше півгодини в контакті з тілом живої людини (зберігають його запах до 60 годин);
- сліди взуття, ніг (зберігають індивідуальний запах до 10 годин, в зимових умовах - до доби).

Засоби для вилучення запахів і консервації індивідуальних запахів. Повинні бути підготовлені заздалегідь. Нині у практиці застосовуються принаймні три прийоми відділення сліду запаху від його носія: 1) відсмоктування (забір) молекул запаху шприцом; 2) забір молекул запаху безпосередньо ємністю; 3) адсорбування запахового сліду на нейтральний носій [3]. Процедура відбирання запахових слідів відображається у протоколі, зібрані запахові проби повинні бути споряджені бирками з вказівкою дати і часу їх вилучення, за якою справою, матеріал слідоносія, які підписують поняті, і слідчий.

Застосовуючи криміналістичні прийоми, вдається виявити, вилучити, законсервувати молекули запаху і тривалий час зберігати їх придатними до використання. Аналізатором пахучих речовин традиційно виступає службова собака. Експерименти показали, що собаки легко розрізняють за запахом людей, в тому числі членів однієї сім'ї. Неповторність запаху зумовлена генетично, тому індивідуальна складова запаху людини не залежить від її харчування, одягу чи домашньої обстановки. Подальша розробка проблем одорології приведе до можливості особи по запаху та без застосування собак – диференціаторів – шляхом використання спеціальних приборів, розробка принципів дії яких складає компетенцію науки – біоніки, кібернетики та інших галузей знань. Крім того, можливість консервації і тривалого зберігання запахів становить основу для розробки системи одорологічного впізнання. Існування даного виду реєстрації зможе поповнити систему криміналістичних обліків і тим самим створить умови для більш вдалої боротьби із правопорушеннями.